Żnin [1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40
Opis:

Miasto leżące nad Gąsawką, pomiędzy dwoma jeziorami: Dużym i Małym Żnińskim. Od wczesnego średniowiecza stanowiło ośrodek obronny i targowy. Nazwa miejscowości wywodzi się od staropolskiego słowa „żnieja”, co oznacza żniwa. W 1136 r. papież Innocenty II nadał Żnin wraz z „Ziemią Żnińską” arcybiskupom gnieźnieńskim. Miasto zostało wówczas określone jako „cum foro”, czyli z placem targowym, było także siedzibą kasztelanii. W 1263 r. gród uzyskał prawa miejskie wzorowane na niemieckim Magdeburgu, potwierdzone w 1284 r. przez księcia Przemysła II, koronowanego w 1295 r. na króla Polski – pierwszego od dwustu lat. Lokacja i sprawne rządy arcybiskupie skutecznie wpłynęły na rozwój Żnina; znaczenie miał także fakt, że znajdował się on przy głównym szlaku handlowym ze Śląska do Gdańska oraz dodatkowe przywileje, w tym do bicia własnej monety. Po zniszczeniu w 1331 r. przez Krzyżaków miejscowość odbudowano i otoczono solidnymi murami miejskimi z trzema bramami. W 1350 r. Żnin zmienił przywileje lokacyjne na wzorowane na Środzie Śląskiej, co potwierdził w 1357 r. Kazimierz III Wielki. W latach 1338-1339 do Żnina sprowadzono Zakon Dominikanów, jeden z dwóch średniowiecznych zakonów kaznodziejskich. Ich pojawienie się jest jednym z dowodów na wysoką rangę miasta, wówczas jednego z większych w Wielkopolsce. W drugiej połowie XIV wieku zniesiono kasztelanię żnińską, której obszar przyłączono do powiatu kcyńskiego. W późnym średniowieczu powstają różne bractwa i stowarzyszenia, jak i okazałe gotyckie budowle, miasto przekracza liczbę dwóch tysięcy mieszkańców. Od początku XVI wieku rozpoczął się powolny upadek miasta – nękanego przez epidemie i pożary – związany ze zmianą szlaków handlowych po odzyskaniu przez Polskę kontroli nad dolnym biegiem Wisły i coraz znaczniejszą izolacją Śląska, stopniowo przyłączanego do Królestwa Czeskiego. Ostatecznie pogrążoną w stagnacji miejscowość zrujnowały wojny szwedzkie – zburzonych murów i bram miejskich nie odbudowano już nigdy. Ze Żnina pochodzi dwóch wybitnych polskich naukowców doby oświecenia Jan i Jędrzej Śniadeccy.

W 1773 r., w wyniku I rozbioru Polski gród zajęli Prusacy. Nastąpiła sekularyzacja dóbr biskupich, a w pierwszej połowie XIX wieku rozebrano liczne stare budowle kościelne (kościół Świętego Ducha, kościół i klasztor Dominikanów). W latach 1807-1815 Żnin wchodził w skład Księstwa Warszawskiego. Podczas Wiosny Ludów w 1848 r. w miejscowości dochodzi do starć zbrojnych, w których ginie między innymi Wiktor Potocki – przywódca miejscowego ruchu niepodległościowego. Utworzenie w 1887 r. powiatu żnińskiego wpłynęło na ponowny rozwój miasta. Wybudowano połączenia kolejowe z Wągrowcem, Gnieznem, Inowrocławiem, Szubinem i Bydgoszczą. 1 stycznia 1919 r. w mieście wybuchło powstanie wielkopolskie, walki trwały jednak aż do 11 stycznia. W odrodzonej Rzeczpospolitej Żnin rozwijał się pomyślnie. Na początku września 1939 r. wojska niemieckie zajęły miasto, rozpoczynając kolejny okres niewoli, nastąpiły masowe egzekucje i przesiedlenia ludności polskiej. 21 stycznia 1945 r. miejscowość została wyzwolona przez oddziały Armii Czerwonej. W 1950 r. Żnin znalazł się w granicach ówczesnego województwa bydgoskiego. W wyniku reformy administracyjnej przeprowadzonej w 1975 r. zniesiono powiat żniński, który po 23 latach przywrócono.

Obecnie miasto, będące znanym ośrodkiem turystycznym, zamieszkuje około 14 tysięcy ludzi.

W Żninie warto zwiedzić kilka zabytków. Pierwszym z nich jest gotycka wieża ratuszowa z XV wieku, stojąca na środku dawnego rynku. Jest ona jedną z nielicznych budowli miejskich z czasów średniowiecza zachowanych w Wielkopolsce. Według legendy wtłoczone w mury kule kamienne to pamiątka po wojnach ze Szwecją. Na początku XVIII wieku w wieżę wmontowano zegar. 2 kwietnia 1751 r. ratusz strawił olbrzymi pożar. Dla upamiętnienia tego wydarzenia, w pracowni toruńskiego ludwisarza Mikołaja Petersilge, odlano dzwon, który ufundował w 1755 r. ówczesny burmistrz Tomasz Konwerski. Ocalała z pożogi wieża pełniła wtedy funkcję więzienia, a później archiwum; w 1962 r. otworzono w niej Muzeum Ziemi Pałuckiej.

Drugim średniowiecznym zabytkiem miasta jest gotycki kościół farny św. Floriana. Parafię erygowano już w XI lub XII wieku; wybudowano wówczas kamienną świątynię w stylu romańskim. W drugiej połowie XIV wieku rozpoczęto wznoszenie współczesnego kościoła, wykorzystując do tego celu także część głazów z poprzedniej budowli. Na jednym z nich, wmurowanym od strony północnej, znajduje się ryt jeźdźca. Trójnawowa świątynia posiada prostokątnie zamknięte prezbiterium, co było wówczas rozwiązaniem typowym bardziej dla Śląska, czy Państwa Zakonnego, niż Wielkopolski. Liczne pożary świątyni inicjowały przebudowy, z których największa miała miejsce w latach 1792-1795; zbarokizowane wnętrze kryje dziś głównie barokowe i klasycystyczne dekoracje. Naprzeciwko fary stoi klasycystyczny budynek sufraganii z 1795 r. z kolumnowym portykiem, obecnie mieszczący Muzeum Sztuki Sakralnej.

Na starym mieście warto jeszcze zwrócić uwagę na neogotycki, poewangelicki kościół Najświętszej Marii Panny Królowej Korony Polskiej, wzniesiony na początku ubiegłego stulecia na miejscu gotyckiego zespołu klasztornego Dominikanów. Zakonnicy podnieśli prestiż miasta, prowadzili też szkołę klasztorną, która w okresie późnego średniowiecza przeżywała swój rozkwit. W czasie zaborów patriotyczna postawa zakonników jak i niechęć protestanckiego państwa do katolickich instytucji spowodowała kasatę zakonu do 1825 r. Wtedy też zburzono gotycki kościół, a do 1839 r. klasztor. W 1839 r. powstał ewangelicki zbór dla niemieckich osadników, zastąpiony obecną budowlą w 1909 r. Od 1945 r. jest to świątynia katolicka. W jej wyposażeniu zachowały się skromne resztki gotycko-barokowego wystroju kościoła dominikańskiego. Ponadto możemy obejrzeć zabudowę miejską z XIX i początku XX wieku, w tym eklektyczny magistrat z 1906 r., mieszczący obecnie jeden z oddziałów Muzeum Ziemi Pałuckiej. Jednak miasto ma jeszcze jeden wartościowy zabytek. Na przedmieściu Góra stoi gotycki kościół św. Marcina z XIV wieku, przebudowany w XVI wieku; we wnętrzu znajdziemy wyposażenie z różnych epok – w przeważającej części barokowe i rokokowe. W Żninie mieści się początkowa stacja, użytkowanej dziś w celach turystycznych, kolei wąskotorowej do Gąsawy.

Współrzędne geograficzne:

adres strony: http://rejestracja.kujawsko-pomorskie.travel/pl/znin

Odnośniki
[1] http://rejestracja.kujawsko-pomorskie.travel/pl/znin